

aránt jelzi, hogy a (vidéki) közösségek zsinagógáinak és intézményeinek sorsa nemegyszer a központi vezetés jó- vagy rosszindulatán múlott (például a gyöngyösi hitközség feje fölött ily módon adták el a hatvanas években a zsinagógát, jöllehet imaház átadásával igyekeztek kárpótolni a hitközséget). A rendszerváltást követő időszak egyik jellemző vonása, hogy nem annyira az új alapítások, mint inkább a még meglévő intézmények megtartása, korszerűsítése, illetve bővítése került napirendre. Napjainkban a BZSH és a MAZSIHISZ 17 fővárosi és 29 vidéki neológ zsinagógát, illetve imaházat tart fenn (e számot néhány ortodox iszintiszteleti hely bővítheti még).

Az 1990-es évek második felében 12 évfolyamosra bővült a BZSH által működtetett egykori Anna Frank Gimnázium, amely azóta – az Országos Rabbiképző Intézet legendás rektora iránti tisztelet jeléül – a Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium nevet vette fel.

A rendszerváltás éveiben színesedett az Országos Rabbiképző Intézet oktatási kínálata. 1999-től az akkor már több mint 120 éves hagyományokkal

Az Országos Rabbiképző Intézet 1877-ben nyitotta meg kapuit. Pedagógiai célkitűzése az volt, hogy a kialakuló neológ vallási hagyományoknak megfelelően klasszikus megalapozottságú, ám a modern tudományos és társadalmi elvárásokat egyaránt kielégítő képzést biztosítson a rabbipályát választók számára. A rabbiképző 5 évfolyamos alsó tagozata a gimnáziumok felső tagozatának felelt meg és érettségit nyújtott. A rabbiképző felső tagozatán a teológushallgatók legalább 5 évig folytatták tanulmányaikat. A felső tagozatosoktól elvárták, hogy rabbinikus tanulmányaikkal párhuzamosan egyetemi, főként bölcsész stúdiumokat is végezzenek. A rabbiképző nemcsak oktatási, hanem tudományos műhely is volt. Nemzetközi hírű kutatók sora jelzi Kaufmann Dávidtól Scheiber Sándorig és Bacher Vilmostól Róth Ernőig, hogy a rabbiképző professzorai a legkülönbözőbb tudományágakban alkottak maradandót.

A rabbiképző intézet – egyedi módon – az izraelita felekezet recepciójának 1942-ben bekövetkezett megszűnéséig állami fenntartású teológiai főiskolaként működött. Ennek gazdasági alapját a magyar zsidókra Haynau táborszernagy által 1849-ben kivetett – utóbb Ferenc József által mérsékelt és iskolai alappá átalakított – hadisarc jelentette. A szocialista korszakban a pesti rabbiképző Közép- és Kelet-Európa egyetlen zsidó teológiájaként funkcionált a rendszerváltásig.

rendelkező intézmény Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem néven folytatja tevékenységét. A hat kart, illetve szakot – rabbiképző, judaisztika tanár, liturgiátörténeti előadó, kántorképző, zsidó művelődéstörténet és zsidó közösség-szervező – figyelembe véve a 2002/2003. évi tanévben közel 60 oktató irányítása mellett mintegy 250 hallgatója van az intézménynek.

A fejlesztés jegyében bővült az 1990-es évek első felében a budapesti Amerikai úti zsidó kórház. Bővült az újpesti szeretetotthon, és megújult a budapesti Alma utcai – ortodox – idősek otthona is.

Új alapításként jött létre egy évtizeddel ezelőtt a Benjámín Óvoda, ahol mintegy 80 kisgyermek

69. kép. Tórákorona. Készült a XVIII. század közepén, a Budapesti Zsidó Múzeum gyűjteménye. A Tóra a zsidó vallás alaptörvénye, minden egyéb ebből fakad, vagy erre vezethető vissza

70. kép. Szédertál. A Budapesti Zsidó Múzeum gyűjteménye. Az egyiptomi kivonulásra emlékező ünnep, a peszah (húsvét) előestéjén tartják a szédereket. Ekkor előírással rendelkező rend szerint fogyasztják el családi körben a vacsorát: kovásztalan kenyert, keserűfüvet (tormát) és hajdan bárányt ettek. A szédereket lényege, hogy az apa a gyermek kérdéseire elbeszéli az egyiptomi kivonulás történetét

számára biztosítják a hagyományos szellemű nevelést. A rendszerváltás hajnalán nyitotta meg kapuit a budapesti Wesselényi utcai Amerikai Alapítványi Iskola, amelyet akkor még a MIOK kapott vissza a Németh-kormánytól, ám utóbb – és ez a jelenlegi helyzet is – az ortodox hitközséghez került át. A kulturális szférához tartozik a MAZSIHISZ által 1998-ban alapított folyóirat, a Remény megjelenése, és legalább részben idesorolhatóak a Nyári Zsidó Fesztivál rendezvényei is.

A karitatív szférában évtizedes szoros kapcsolat alakult ki a hitközség és az American Joint

71. kép. Apostag, zsinagóga. Az 1822-ben épült klasszicista homlokzatú, késő barokk épületet eredeti formáinak megőrzésével újították fel. 1987-től a község kulturális célokra használja: a volt emeleti női karzaton könyvtárat, a tanácsteremben Nagy Lajos-emlékszobát alakítottak ki

